Exposició
EL JOC
EL JOC
EL JOC
EL JOC
DEL CINEMA
CINEMA
CINEMA
CINEMA
CINEMA
CINEMA
8 de novembre 18
/ 6 de gener 19
Entrada
Gratuïta
Una exposició coproduïda per:
Arxiu-Col·lecció Lluís Benejam / Filmoteca de Catalunya / Museu del Cinema / Museu del Joguet de Catalunya-Figueres
Amb la col·laboració de:
Fundació Aula de cine-Col·lecció Josep M. Queraltó / Zinematik
Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
FilmoTeca de Catalunya

El joc del cinema

Entrem en el món màgic de les joguines de cinema, un món que ens farà tornar a la nostra infantesa, a les il·lusions i als somnis, als desitjos i a les incerteses, a la innocència i a la creativitat, on les joguines ens parlaran de temps passats i ens portaran a fer un recorregut pel cinema fent-nos sentir la seva màgia.

L'exposició ens mostrarà un seguit de joguines que han format part del nostre imaginari d'infantesa. Es tracta de fer un recorregut per la seva evolució, veure com eren i com funcionaven. Aquesta vegada hem volgut fer un pas més enllà i mostrar algunes d'aquestes peces de manera interactiva, deixant que l'espectador hi jugui perquè n'entengui millor el funcionament i els rols de joc.

Entre les moltes peces que mostrem podem trobar aparells de precinema que han acabat sent joguines, com el praxinoscopi o el zoòtrop, alguns projectors com el Cine Nic, el Cinexin, el Cine Skob o el Cine Jefe, jocs de taula antics i altres de més moderns, llibres que ens faran volar la imaginació, nines que ens portaran a mons de fantasia i, per descomptat, els objectes de marxandatge que acompanyen cada nova estrena de cinema, que, tot i no ser veritables joguines, ens transporten al món de somni i fantasia.

Esperem que la visita a aquesta exposició us ajudi a passar una estona entranyable com quan érem infants.

Anna Fors
Comissària de l'exposició

El joc del cinema

Del 8 de novembre de 2018 al 9 de gener de 2019

Inauguració: dijous, 8 de novembre de 2018 a les 18.30 h

Horari de visites: de dimarts a diumenge, de 16.00 a 21.00 h

Entrada gratuïta

Els Serveis Educatius de la Filmoteca ofereixen visites-taller per a escoles a l'entorn de l'exposició. Taller dinamitzat per Digital Films
Més informació i inscripcions: filmoteca.escoles@gencat.cat

Visites guiades per a grups (mínim 10 persones, màxim 20 persones): 2 €
Informació i reserves:
Filmoteca de Catalunya
Plaça de Salvador Seguí, 1-9
08001 Barcelona
Tel. 935671070
filmoteca.taquilla@gencat.cat
www.filmoteca.cat

Dos mons carregats d'il·lusions: el cinema i les joguines. Una mostra interactiva d'objectes il·lustra els paral·lelismes entre tots dos.

L'exploració de la relació entre aquests dos universos es completa amb algunes projeccions de pel·lícules en què les joguines són les protagonistes.

Una exposició coproduïda per: Arxiu-Col·lecció Lluís Benejam; Filmoteca de Catalunya; Museu del Cinema; Museu del Joguet de Catalunya-Figueres.

Amb la col·laboració de: Fundació Aula de Cine-Col·lecció Josep M. Queraltó; Zinematik.

Agraïments: Steven Richter i Manuela Garrido

Comissària: Anna Fors Iborra

Coordinació Filmoteca de Catalunya: Núria Expósito

Disseny: A.P.O.

Muntatge audiovisuals: La Casa de Kuleshov SL

Àmbits de l'exposició

L'exposició es divideix en cinc àmbits temàtics, més un d'introductori, dedicats a les joguines òptiques, els projectors, els llibres, els jocs de taules i les nines i ninots.

Àmbit 0: Introducció
Joguines de cine: un món màgic

Entrem en el món màgic de les joguines de cine, un món que ens farà tornar a la nostra infantesa, a les il·lusions i als somnis, als desitjos i a les incerteses, a la innocència i a la creativitat, on les joguines ens parlaran de temps passats i ens portaran a fer un recorregut pel cinema, fent-nos sentir la seva màgia.

Michael "Mike" Wazowski. Monstres S.A. Arxiu-Col·lecció Lluís Benejam

El món del cinema sempre ha estat llaminer per al públic infantil, perquè està associat al conte, a la fantasia, a coses meravelloses. Els jocs ens permeten deixar de ser espectadors i crear les nostres pròpies pel·lícules, ser-ne l'heroi, imitar els ídols i fins i tot despertar el col·leccionista que tots portem dins. No és estrany que una indústria potent com la de la joguina s'acostés des d'un primer moment al cinema i li donés un lloc de privilegi.

Àmbit 1
Joguines òptiques: Fantasia del moviment

L'origen del cinema està íntimament lligat a les joguines òptiques. Aquestes creen il·lusió de moviment a partir de dibuixos estàtics. Les joguines exploten el fenomen físic de la persistència de la visió per *enganyar* els nostres ulls i el nostre cervell. La sensació de moviment és fruit d'aquesta persistència retinal. Les joguines que es troben en aquest àmbit reclamen al visitant que hi interactuï: és la millor manera de descobrir-ne el funcionament sense que comprendre'n el secret espatlli la màgia.

Praxinoscop interactiu. Jocs ambulants-Zinematik-Amarantoo

"Una joguina bona és la que, sense ser res en concret, pot ser-ho tot."
Francesco Tonucci

Àmbit 2
Jugant a projectar

Cine Micro. Museu del Joguet de Catalunya-Figueres

La joguina cinematogràfica per excel·lència ha estat -i d'això no hi ha cap dubte- el projector de cinema. Els nens que podien fer aquestes sessions de *cinema domèstic* o participar-hi de manera directa es convertien en protagonistes d'un món que normalment els semblava inaccessible.

La història d'aquests projectors familiars està estretament lligada a la pròpia història del cinema: són joguines que es van crear a començaments del segle XX i que han seguit evolucionant fins ara. Habitualment són aparells petits que projecten unes imatges animades senzilles.

A Catalunya inventem el Cine NIC, un projector capaç de complir dues funcions bàsiques: arrossegar la pel·lícula i obturar el pas de la llum a la part superior o inferior de la pel·lícula, que era de paper translúcid i que tenia dues fileres de dibuixos idèntics, excepte en alguns elements. L'alternança d'obturació i projecció produïa la sensació de moviment i animació, i així retrobava un principi que ja fou utilitzat temps enrere en les projeccions de llanterna màgica.

Cine NIC.
Museu del Cinema

En aquest àmbit el visitant té a la seva disposició alguns d'aquest projectors, com una llanterna màgica, el famós Cine NIC, inventat pels germans Nicolau, un Cine Vailet, el Cine Ray, fabricat per la casa Payà, el Cine Skob i el Cine Stuck, tots dos invents de Josep Maria Escobar, i el Cine Jefe, amb les seves evolucions fins a arribar al conegudíssim Cinexin, entre d'altres.

Cine Skob
Museu del Cinema

Cine Max 1977
Museu del Joguet de Catalunya-Figueres

Lamy Automatic Super 8
Museu del Joguet de Catalunya-Figueres

"El joc és realment la feina de la infància."
Fred Rogers

Àmbit 3
Llibres, contes i àlbums

El llibre no és una joguina, però pot funcionar com si ho fos. El llibre pot permetre obrir la imaginació a altres mons, a altres lògiques, a altres realitats. I hi ha moltes menes de llibres que ens hi porten: des dels llibres desplegables tridimensionals, passant per contes encunyats, els còmics, algunes grans novel·les i els llibres il·lustrats de gran format, fins a arribar als àlbums de cromos de pel·lícules o d'estrelles del cinema.

Conte desplegable 101 Dalmates
Arxiu-Col·lecció Lluís Benejam

Llibre i cinema formen un tàndem quasi perfecte. Molts grans llibres han estat la llavor de moltes grans pel·lícules, i algunes grans pel·lícules han permès escriure llibres inoblidables. Són dos mons que s'alimenten mútuament.

El libro de la maravillas cinematográficas
Museu del Joguet de Catalunya-Figueres

Conte desplegable
Fundació Aula de Cine Col·lecció Josep M. Queraltó

"Els llibres em van ensenyar a pensar, i el pensament em va fer lliure."
Ricardo León

Àmbit 4
Jocs de taula: un esclat d'imaginació i creativitat

Els jocs de taula ens entretenen i propicien la reunió d'un grup més o menys gran de persones al voltant de reptes relacionats amb el cinema. Són jocs que posen a prova els nostres coneixements cinematogràfics, les nostres habilitats i creativitats, al mateix temps que ens permeten recrear històries de cine.

Joc de taula Tom & Jerry
Museu del Joguet de Catalunya-Figueres

Trencaclosques ET, l'extraterrestre.
Arxiu-Col·lecció Lluís Benejam

Adaptar les fórmules dels jocs de taula a l'univers cinematogràfic ha estat relativament senzill. Trobem jocs en què el cinema és merament un fet publicitari i d'altres en què es posen a prova el coneixement i les habilitats dels participants, i a tots ells la sort els aporta el seu plus d'incertesa.

Un exemple clar de film en el qual el joc és protagonista és *Jumanji* (1995), de Joe Johnston, i de la pel·lícula n'ha derivat un joc.

Joc de taula Jumanji.
Filmoteca de Catalunya

"El nen que no juga no és nen, però l'home que no juga ha perdut per sempre el nen que vivia en ell i que li farà molta falta."
Pablo Neruda

Àmbit 5
Nines i ninots

La nina, el ninot o el peluix són joguines intemporals. El seu origen es confon amb el de la humanitat. Tots els infants, en un moment o altre, han abocat la seva tendresa, la seva imaginació i el seu atreviment a fer viure aquests objectes inanimats. Són el seu altre jo o el seu ase dels cops. Representen un altre ésser -de plàstic, de fusta, de tela.. - i molts cops són l'encarnació d'un personatge cinematogràfic que ha marcat l'imaginari de les criatures. Gràcies a nines, ninots i peluixos, els nens poden jugar i poden tenir com a company de joc exclusiu la Dorothy de *The Wizard of Oz* (1939), la rinxolada Shirley Temple de *The Little Colonel* (1935) o en Woody, el celebèrrim xèrif de *Toy Story* (1995).

Nancy Scalett O'Hara
Col·lecció Manuela Garrido

Buzz i Woody, els dos protagonistes de Toy Story.
Arxiu-Col·lecció Lluís Benejam

El marxandatge cinematogràfic, la producció d'objectes que perllonguen la vida d'un film i dels seus personatges, és avui un negoci que sovint supera amb escreix el que aporta la venda d'entrades a taquilla.

L'abast econòmic derivat del marxandatge era inimaginable quan Walt Disney va començar a popularitzar els seus productes derivats del gran èxit de *Steamboat Willie* (1928), consagració de Mickey Mouse. Aquest ratolí va ser reproduït de centenars de maneres. I l'èxit del seu personatge va obrir la porta a molts d'altres, no necessàriament d'animació. Figuretes, joguines, cromos i contes il·lustrats tenen com a protagonistes els herois de la pantalla que, de paper, cartró, metall, fusta o plàstic, s'embarquen en aventures idèntiques o totalment diferents a les que viuen els seus inspiradors de llum.

Mogwai Gizmo
Arxiu-Col·lecció Lluís Benejam

El marxandatge adquireix una importància molt gran a partir dels anys seixanta o setanta. Amb *Star Wars* (1977) hi ha un salt quantitatiu i qualitatiu. I a partir de llavors la progressió de la importància i la diversitat del marxandatge no ha deixat de créixer: *E.T.* (1982), *Batman* (1989), *Jurassic Park* (1993), *Harry Potter* (2001), *The Lord of the Rings* (2001) i *Spider-Man* (2002) són alguns dels films o sèries de films que els darrers 25 anys han generat un nombre de productes derivats més que espectacular. Però no són els únics...

Ninot Batman
Arxiu-Col·lecció Lluís Benejam

Casc soldats de *La Guerra de les Galàxies*
Arxiu-Col·lecció Lluís Benejam

R2D2 i C3PO
Arxiu-Col·lecció Lluís Benejam

Careta i punys d'Shreck
Arxiu-Col·lecció Lluís Benejam

Ninos de *Pesadilla antes de Navidad*.
Arxiu-Col·lecció Lluís Benejam

"La feina és tot el que estàs obligat a fer; el joc és el que fas sense estar-hi obligat."
Mark Twain

Tot el material que es mostra en aquesta exposició és original i prové de:

Museu del Cinema-Col.lecció Tomàs Mallol, de la Col·lecció particular de Lluís Benajam, del Museu del Joguet de Figueres, de la Fundació Aula de Cine Col·lecció Josep M. Queraltó, de la col·lecció particular de Manuela Garrido i de l'empresa Zinematik.

Per a la part interactiva s'han fet algunes reproduccions dels originals.

Material Exposat

Àmbit:

4 Reproduccions interactives d'aparells de precinema: Zootrop, Praxinescop, Foliscopi, Fenaquistoscopi
1 aparell d'estereoscòpia

Àmbit 2:

Projectors de cinema infantil

Interactius:
1 llanterna màgica
Cine Nic ALU-HALO
CineExin
Jefe super 8

Exposats:
Cine Nic
Cine Nic Televisión
Cine Nic Sonor
Cine Vailet
Cine Rod Bul
Isuar Cinema
Cine Rai
Cine Mickey
Cinelin
Pistola cine màgica
Cine Polichinela
Cine Skob
Cine Jefe Lux / Cine Baby Jefe. 9,5
Cine Jefe
Cine Paya 724
Cine Paya 730
Cine Micro
Dux Kino 40
Cine Stuk
Lamy Automatic Super 8
Cine Max

Àmbit 3

2 audiovisuals
5 Contes desplegables infantils Llanterna màgica
2 Àlbums de cromos
1 Llibre animat

Àmbit 4

4 Jocs de taula: Jumanji, Tom y Jerry, Scenit, Movies
1 Retallable
2 Jocs de cartes
1 Teatrí
3 Jocs trencaclosques

Àmbit 5

1 Nina Shirley Temple
1 Ninot "Home de Llauna"
1 Nancy Scarlet O'Hara
1 ET, l'extraterrestre
1 Ninot Mickey
1 Ninot Minnie
1 Ninot Monstruos SA
1 Ninot Mogwai Gizmo
3 Ninots Pinotxo
1 Nino Buzz Lightyear
1 Nino Sheriff Woody
2 Casc dels soldats de la Guerra de les Galàxies
1 Espasa de la Guerra de les Galàxies
1 Nino R2D2
1 Nino de C3PO
1 Bastó de Willy Wonka
1 Cap d'Aliens
1 Nino articulat d'Spiderman
1 Careta d'Spiderman
1 Ninos de drap protagonistes del Mag d'Oz
3 Ninos de Harry Potter

1 Nino Batman
1 Cotxe Batman
1 Careta Shrek
1 Jocs de punys de Shrek
2 Ninos peluix Shrek
3 Ninos de *La Sireneta*
3 Ninos *Pesadilla antes de Navidad*
1 Nino Tintin
Diversos ninos Barrufets
Diversos *Tarzan*
1 Nino King Kong

Nancy Scarlett O'Hara. Col·lecció Manuela Garrido